

Jaotusmaterjal

Kohtuasja rollikaardid

Kohtuasja rollikaart: aktsiaselts Pharma

Te kuulute aktsiaseltsi Pharma juhtkonda. Teie ettevõtte on üks maailma juhtivaid ravimitootjaid.

Olete ostnud õigused põhiliste HIV ja AIDSiga seotud ravimite turustamiseks. Teie eesmärk on säilitada oma kasumimarginaal ja rõõmustada aktsionäre. Seetõttu tahate kaitsta ettevõtte õigust määrata oma toodetele müügihind, võttes arvesse uuringu- ja tootmiskulusid ning töötajate töötasu. Kui teisel ettevõttel oleks lubatud lihtsalt teie tooteid kopeerida ja soodsama hinnaga müüa, ohustaks see teie kasumit ja teie ettevõtte jätkusuutlikkust. Seetõttu olete ühendanud jõud teiste juhtivate ravimifirmadega, et takistada riigil teie toodete kopeerimist ja odavama hinnaga müümist ning vajadusel riik kohtusse kaevata. Olete esitanud hagi Lõuna-Aafrika Vabariigi valitsuse vastu.

Teie ülesanne on valmistada ette argumendid oma seisukoha kaitsmiseks. Istungil on teil nende esitamiseks aega viis minutit.

Kohtuasja rollikaart: Lõuna-Aafrika Vabariigi valitsus

Oled Lõuna-Aafrika Vabariigi kõrge valitsusametnik. Teie valitsus koostab vastust ravimifirmadele, kes on teid kohtusse kaevanud. Aktsiaselts Pharma tahab, et ükski riik ei saaks nende tooteid kopeerida ja müüa nende endi jaehinnast odavamalt. Põhimõtteliselt oled aktsiaseltsi Pharma seisukohaga nõus.

Kuid populaarse kampaania *Treatment Action* käigus on esitatud väide, et riigi põhiseaduslik kohustus on tagada odavate ravimite kättesaadavus, seda eriti HIV/AIDSi epideemia kontekstis. Olete valitsuses üldsuse survele järele andnud ning hakanud importima teistest riikidest, näiteks Indoneesiast, odavamaid koopi ravimeid.

Teie ülesanne on valmistada ette argumendid oma seisukoha kaitsmiseks. Istungil on teil nende esitamiseks aega viis minutit.

Kohtuasja rollikaart: kampaania *Treatment Action*

Sa kuulud aktivistide rühma, kes korraldab Lõuna-Aafrika Vabariigis kampaaniat *Treatment Action*. Kampaanias väidetakse, et riigi kohus on tagada odavate ravimite kättesaadavus, seda eriti HIV/AIDSi epideemia kontekstis. Valitsus on kampaaniale reageerinud ja hakanud odavamaid ravimeid importima.

Samuti väidate, et riik peab eraldama raha HIV/AIDSi all kannatavatele patsientidele ja nende eest seisvatele organisatsioonidele.

Samas on ravimifirmad Lõuna-Aafrika Vabariigi kohtusse kaevanud, et tõkestada nende toodete kopeerimist ja odavama hinnaga müümist. Seetõttu olete otsustanud asuda valitsuse poolele ning kaitsta põhimõtet, et riigi ülesanne on tagada odavate ravimite kättesaadavus.

Teie ülesanne on valmistada ette argumendid oma seisukoha kaitsmiseks. Istungil on teil nende esitamiseks aega viis minutit.

Kohtuasja rollikaart: kohtunikud

Sa kuulud kohtunike kolleegiumisse, mis arutab juhtivate ravimifirmade hagi Lõuna-Aafrika Vabariigi valitsuse vastu, millega tahetakse keelata valitsusel ravimite kopeerimine ja odavama hinnaga müümine. Valitsuse seisukohta toetavad ka kampaania *Treatment Action* aktivistid.

Teie ülesanne on paluda kõigil kolmel osapoolel esitada üksteise järel oma seisukohad. Teie ülesanne ei ole pärast neid sõnavõtte otsust langetada ega järeldusi teha. Teie töö on aidata osalejatel probleeme selgitada ning võtta kokku erinevate nõuete toetuseks esitatud argumendid.

Probleemi tuum seisneb selles, kuidas lahendada inimõigustel põhinevaid vastandlikke nõudeid. Kaitse (valitsus ja kampaania korraldajad) on võtnud aluseks õiguse elule ja inimväärikusele, samas kui süüdistus (Pharma) lähtub õigusest omandile. Ametlikes kohtudokumentides sõnastati need seisukohad järgmiselt:

„**Õigus elule ja inimväärikusele** on kõige tähtsamad kõigist inimõigusest ning on kõigi ülejäänud isiklike õiguste allikaks. Kui me oleme otsustanud ehitada üles ühiskonna, mille aluseks on inimõiguste tunnustamine, peame väärtustama neid kahte õigust rohkem kui kõiki teisi. Riik peab seda üles näitama kõigi oma tegudega, kaasa arvatud kurjategijate karistamise viisiga.”

vs.

„**Õigus omandile** on kaitstud Lõuna-Aafrika Vabariigi põhiseaduse artikliga 25, kus öeldakse: „Kellelki ei tohi tema omandit ära võtta, välja arvatud üldiselt kohaldatava seadusega ettenähtud juhtudel, ning ühegi seadusega ei või lubada vara alusetut võõrandamist.”

Teie ülesanne on valmistada ette kolmele osapoolle esitatavad küsimused. Teil on küsimuste esitamiseks ja vastuste kuulamiseks aega kümme minutit.

Kohtuasja rollikaardid: ajakirjanikud (soovi korral, vt eespool variantide punkti)

Sa kuulud ajakirjanike rühma, kelle ülesanne on kajastada kohtuistungit.

Te peate koostama istungi kohta uudise ja esitama selles kõik seisukohad. Teil on õigus külastada iga rühma (kohtunikud, kampaania korraldajad, valitsus ja Pharma) koosolekuid. Neil koosolekutel on teil õigus üksnes toimuvat jälgida; te ei tohi rühmade tööd segada, katkestada ega seal oma arvamust avaldada. Siiski võite viia läbi intervjuusid üksikute liikmetega, kui see ei sega koosolekute läbiviimist. Samuti võite teha pilte ning teil on võimalik uudise vormistamiseks kasutada arvutit, printerit ja internetti.

Te esitate oma töö tulemused pärast kohtuistungit. Uudisloo formaadi võite ise valida. Selleks võib olla blogipostitus, Twitteri säuts, ajaleheartikkel, raadio- või telesaade. Teil on oma loo esitamiseks aega 10 minutit.

Teise osa juhised väikestes rühmades töötamiseks

Sa kuulud neljaliikmelisse rühma, mille iga liige esindab ühte osapoolt:

- aktsiaselts Pharma
- Lõuna-Aafrika Vabariigi valitsus
- kampaania *Treatment Action* korraldajad
- kohtuasja arutanud kohtunikud

Juhised

1. Kõik liikmed peaksid üksteise järel ennast tutvustama, öeldes, millist osapoolt nad oma rollis esindavad.
2. Seejärel peaks igaüks väljendama oma seisukohta kohtuistungil lõpus kujunenud olukorra kohta. Kui nende arvates on lahenduse leidmine lihtne, peaksid nad näitama rohelist kaarti. Kui see on nende arvates raske, näitavad nad punast kaarti. (Kaartide kasutamise eesmärk on näitlikustada konsensusele jõudmise protsessi.)
3. Nüüd on teie ülesanne jõuda rühma kõiki nelja liiget rahuldava konsensuseni. Arutelu peaks toimuma mitmes voorus. Arutelu juhatab kohtunik, kes esitab oma seisukoha viimasena.
 - Esimene voor: kõik avaldavad oma seisukoha.
 - Teine voor: kõik esitavad oma ideid, kuidas lahenduseni jõuda.
 - Kolmas voor: läbirääkimised pakutud lahenduste üle.
4. Kuulake üksteist tähelepanelikult. Iga sõnavõtu järel peaksid sa oma värvikaardiga märku andma, kas rahuldava lahenduseni jõudmine tundub nüüd lihtne või raske.
5. Arutelu lõpus valige üks inimene, kes tutvustab tulemusi suurele rühmale.